

ČÁST IV.

ZÁKLADNÍ INFORMACE O VOLEBNÍCH STRANÁCH A JEJICH VÝSLEDKY VE VOLBÁCH

1. Kandidující volební strany

Jak již bylo řečeno v kapitole 3 části I., volební zákon specifikoval pět typů volebních stran, které mohly pro volby do zastupitelstva obce podat kandidátní listinu. Podle stavu registrace politických stran a politických hnutí k termínu podání kandidátních listin mohlo do voleb vstoupit celkem 146 takových politických subjektů (včetně nezávislých kandidátů), a to buď samostatně, v koalici s jiným politickým subjektem či ve sdružení s nezávislými kandidáty. Voleb se mohli zúčastnit jako samostatné volební strany i jednotliví nezávislí kandidáti a jejich různá místní sdružení.

V období od podání kandidátní listiny volební stranou do 48 hodin před zahájením hlasování se kandidát mohl své kandidatury vzdát nebo mohl být z kandidátní listiny odvolán. Pokud se tak stalo po zaregistrování kandidátní listiny registračním úřadem, zůstaly údaje o takovém kandidátu na hlasovacím lístku, ale při zjišťování výsledků voleb se k němu nepřihlíželo. Součástí projektu zpracování výsledků hlasování bylo i průběžné zaznamenávání těchto změn na základě sdělení registračního úřadu. Od zaregistrování kandidátních listin tímto způsobem ubylo celkem 502 kandidátů.

V několika případech zapříčinil úbytek kandidátů stav, že počet všech zaregistrovaných kandidátů v obci poklesl pod zákonem stanovený minimální počet volených členů zastupitelstva, t.j. 5, a volby se v takové obci v řádném termínu neuskutečnily. V některých obcích se volby nekonaly i z dalších důvodů, zejména proto, že nebyly podány žádné kandidátní listiny.

Celkem se v tomto řádném termínu nekonaly volby v 18 obcích. Veškeré další údaje v této publikaci zahrnují jen volební strany a jejich kandidáty, které vstoupily do voleb, t.j. byly zaregistrovány v obcích, kde skutečně volby proběhly, a šlo o tzv. "platné", t.j. volitelné kandidáty.

Celkový přehled o tom, kolik volebních stran jednotlivých typů v kolika okresech a obcích kandidovalo a s jakým počtem kandidátů vstupovaly do voleb, podává souhrnně tabulka č. 6, podrobnější přehledy podle jednotlivých typů volebních stran jsou uvedeny v tabulkách č. 7 až č. 16.

Údaje za jednotlivé nezávislé kandidáty a za jejich různá místní sdružení jsou od úrovně okresu shrnovány a uváděny jako volební strany s názvem "nezávislí kandidáti", resp. "sdružení nezávislých kandidátů".

Pokud jde o jednotlivé obce, pak nejvyšší počet volebních stran (bez jednotlivých nezávislých a jejich sdružení) kandidoval do zastupitelstva hl. m. Prahy (23 volebních stran s celkem 1 074 kandidáty) a do zastupitelstva statutárního města Ostravy (18 volebních stran s celkem 842 kandidáty).

1.1. Samostatně kandidující politické strany a politická hnutí

Z politických stran a politických hnutí, které podle registrace u Ministerstva vnitra mohly podávat kandidátní listiny, jich samostatně kandidovalo 105 ve volbách do zastupitelstev obcí a 46 ve volbách do zastupitelstev městských částí a městských obvodů, t.j. 72 % resp. 32 %. Pro volbu největšího počtu zastupitelstev a největší počet kandidátů postavila politická strana KSČM v obcích a městech, ODS v městských částech a městských obvodech územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy.

1.2. Koalice politických stran a politických hnutí

Na vytvoření celkem 42 takovýchto koalic se nejvíce podílely politické strany Strana zelených (ve 12 koalicích) a KDU-ČSL (v 11 koalicích). Ze 145 registrovaných politických stran a politických hnutí se jich na vytvoření alespoň jedné koalice podílelo 36. Do zastupitelstev obcí a měst kandidovalo 33 různých koalic, v městských částech a městských obvodech územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy 15 různých koalic, z toho 9 kandidovalo pouze v nich (nekandidovaly v obcích).

Naprostá většina koalic byla jen místního významu, pouze koalice politických stran KDU-ČSL a Nezaníci kandidovala celkem v 15 obcích, kde uvedla do voleb celkem 267 kandidátů. Dále kandidovala také ve volbách v 7 městských částech a městských obvodech s celkem 105 kandidáty. Z ostatních koalic byla na více kandidátních listinách uvedena Koalice Suverenita a DSZ, která kandidovala ve 14 obcích a Koalice Suverenita a NEZ/DEM, která kandidovala v 5 obcích a 7 městských částech či obvodech.

1.3. Sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislími kandidáty

Politické strany a politická hnutí vytvořily celkem 65 různých sdružení s nezávislími kandidáty, na nich se nejvíce podílely politické strany Strana zelených (v 10 sdruženích) a KDU-ČSL (v 7 sdruženích). Ze 145 registrovaných politických stran a politických hnutí se jich na vytvoření alespoň jednoho sdružení podílelo 44. Do zastupitelstev obcí a měst kandidovalo 60 různých sdružení, v městských částech a městských obvodech územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy 19 různých sdružení, z toho 5 kandidovalo pouze v nich (nekandidovalo v obcích).

Největší rozšíření mělo sdružení „STAN“ s nezávislími kandidáty (249 obcí s celkem 2 927 kandidáty a 6 městských částí se 112 kandidáty), daleko za ním byla sdružení KDU-ČSL s nezávislími kandidáty (55 obcí s 868 kandidáty a 6 městských částí s 94 kandidáty). V přibližně 40 obcích kandidovaly společně jen s nezávislími kandidáty SZ, SNK ED a TOP 09. V městských částech a městských obvodech nejčastěji kandidovalo sdružení SZ s nezávislími kandidáty (13 zastupitelstev a celkem 259 kandidátů) a SNK ED s nezávislími kandidáty (10 obcí a 142 kandidátů). Jiná sdružení měla výrazně nižší rozšíření.

1.4. Jednotliví nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů

Volební strany tohoto typu měly ve volbách poněkud jiné postavení než volební strany typu politická strana nebo politické hnutí, jejich koalice nebo jejich sdružení s nezávislími kandidáty. Kromě jiných zákonných ustanovení spočívalo zejména v tom, že pro volbu do téhož zastupitelstva mohlo kandidovat více těchto volebních stran. Kandidátní listiny pro volbu téhož zastupitelstva v obci tak mohl podat neomezený počet jednotlivě kandidujících nezávislých kandidátů a sdružení nezávislých kandidátů, pokud k nim byly připojeny petice se zákonem předepsaným počtem podpisů voličů.

Kromě okresů hl. m. Praha a Brno-město, kde se jednalo o volbu do magistrátů těchto měst, kandidovala sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí a měst ve všech okresech, jednotliví nezávislí kandidáti nekandidovali ještě v okresech Ostrava - město a Karviná. Pokud jde o volby do zastupitelstev městských částí a městských obvodů, ani jeden z obou typů volebních stran vůbec nekandidoval v okresech Ústí nad Labem, Liberec a Pardubice. Jednotliví kandidáti kandidovali pouze v Opavě.

1.5. Obce s jednou volební stranou

V řadě obcí proběhly volby za účasti pouze jedné volební strany typu politická strana nebo politické hnutí, jejich koalice nebo sdružení s nezávislími, nebo sice za účasti více volebních stran, ale pouze typu sdružení nezávislých kandidátů nebo jednotlivých nezávislých kandidátů. To znamená, že v takové obci měli voliči výběr mezi různou politickou orientací kandidujících prakticky jen na úrovni jednotlivých osob a nikoliv na úrovni celé kandidátní listiny.

Jednalo se celkem o 2 973 obcí a 4 městské části a obvody, t.j. 48 resp. 3 % z celkového počtu zvolených zastupitelstev. Přehled volebních stran v nich kandidujících podává tabulka č. 5.

2. Výsledky volebních stran

Výsledky voleb podle jednotlivých volebních stran tak, jak byly vyhlášeny Státní volební komisí, jsou uvedeny v příloze č.1. Podrobnější pohledy na zisky jednotlivých typů volebních stran souhrnně i volebních stran jednotlivě jsou podány v této kapitole, zejména pak v tabulkách č. 19 až 36.

Z celkového počtu 200, resp. 82 volebních stran, které do voleb vstoupily, získalo alespoň 1 % z celkového počtu rozdělovaných mandátů v případě voleb do zastupitelstev obcí a měst pouze 9 volebních stran včetně nezávislých kandidátů a místních sdružení nezávislých kandidátů, (t.j. 4,5 %), v případě voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů takového výsledku dosáhlo rovněž 9 volebních stran (t.j. 11,0 %).

2.1. Samostatně kandidující politické strany a politická hnutí

Ve volbách do zastupitelstev obcí a měst pouze 79 volebních stran tohoto typu ze 105 kandidujících, tj. 75 %, získalo alespoň jeden mandát; zastoupení alespoň tímto jedním mandátem získaly v 2 799 obcích, tj. v 93,5 % z těch obcí, kde kandidovaly. Z počtu mandátů rozdělovaných v obcích a městech, kde tyto strany kandidovaly, získaly 57,7 %, celkem za ně bylo zvoleno 33,8 % ze všech zastupitelů. Ve volbách do zastupitelstev městských částí a městských obvodů dosáhly politické strany a politická hnutí vyšších podílů na ziscích mandátů než v obcích a městech. Např. v obcích, kde kandidovaly získaly téměř 82 % rozdělovaných mandátů a téměř stejně vysoký byl i podíl zvolených kandidátů za tento typ volební strany z celkového počtu zvolených zastupitelů (viz tab. č. 20).

2.2. Koalice politických stran a politických hnutí

Volební výsledek koalic byl v porovnání s ostatními typy volebních stran méně výrazný, alespoň jeden mandát získaly sice téměř ve dvou třetinách obcí a v polovině městských částí a městských obvodů z těch, kde kandidovaly, ale na počtu mandátů rozdělovaných v místech kde kandidovaly, se podílely pouze 12 % v zastupitelstvech obcí a měst, resp. 4 % v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů. Celkem za ně bylo zvoleno 0,3 %, resp. 1,1 % ze všech zastupitelů.

2.3. Sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislými kandidáty

Tyto volební strany získaly alespoň jeden mandát v 95 % obcí (v 82 % městských částí a městských obvodů) z těch, kde kandidovaly, na celkovém počtu mandátů v těchto místech rozdělovaných se podílely 29 % (resp. 16 %). Celkem za ně bylo zvoleno 4 % (resp. 5 %) ze všech zastupitelů.

2.4. Jednotliví nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů

Různá místní sdružení nezávislých kandidátů získala nejvíce mandátů v zastupitelstvech obcí a měst, celkem 51 % ze všech zastupitelů. Mandáty získala téměř ve všech obcích, kde kandidovala (kromě 12 obcí z 4 555) a na počtu v nich rozdělovaných mandátů se podílela 71 %. V zastupitelstvech městských částí a městských obvodů získala sice mandát ve všech obcích, kde kandidovala, ale jejich podíl na celkových ziscích byl nižší než v obcích (13 % z celkového počtu zvolených zastupitelů).

Jednotliví nezávislí kandidáti získali v zastupitelstvech obcí a měst celkem 11 % ze všech zastupitelů, mandáty získali v 70 % obcí, kde kandidovali a na počtu v nich rozdělovaných mandátů se podíleli 60 %. Jejich zisky v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů, a to i při pohledu na relativní hodnoty, byly výrazně nižší než v obcích a městech už proto, že kandidovali pouze v jedné městské části.

2.5. Souhrnný přehled struktury zastupitelstev z hlediska počtu zastoupených volebních stran

V tabulkách č. 17 a č. 18 je podán přehled o počtu zastupitelstev podle toho, kolik různých volebních stran se o mandáty v něm podělilo. Za jednu volební stranu jsou také považovány souhrnně všichni jednotliví nezávislí kandidáti nebo jejich místní sdružení.

Při zahájení voleb kandidovala pouze jedna volební strana typu nezávislých kandidátů nebo jejich místních sdružení ve 2 810 obcích a městech a ve 4 městských částech a městských obvodech. Jak je zřejmé z přehledů v tabulkách č. 17 a 18, ještě v dalších 388 obcích a městech voliči rozhodli o tom, že z více kandidujících volebních stran se nakonec do zastupitelstva dostala jen jedna z nich. Pouze politické strany a hnutí kandidovaly v 505 obcích, zastupitelstev složených pouze ze stran tohoto typu bylo ještě o 74 více. Rovněž ve 12 městských částech a obvodech voliči zvolili, přestože měli na výběr z více typů volebních stran, zastupitelstvo pouze z politických stran a hnutí.

Celkem je ze zástupců jedné volební strany (typu volební strany) složeno 3 397 zastupitelstev obcí a měst a 6 zastupitelstev městských částí a městských obvodů, t.j. 55 % resp. 4 % z celkového počtu zvolených zastupitelstev.

Přehled volebních stran, které mají v zastupitelstvu 100 % podíl, t.j. získaly v něm všechny mandáty, je zřejmý z tabulek č. 23, 24, 27, 28, 31, 32, 35 a 36.